EDUCAȚIA ÎN MEDIUL VIRTUAL: TRECUT, PREZENT SAU VIITOR?

Autor: Georgiana Constantin-Parke | 16 septembrie 2022

Înainte de a cugeta asupra educației în mediul virtual, este bine să privim mediul academic în integralitate, așa cum se prezintă la nivel global. Nu ne referim aici la măsurile de urgență impuse în grabă mai multor școli și universități, pe timpul pandemiei, pe o platforma pasageră și fără un plan bine pus la punct pe termen lung. De asemenea, nu discutăm despre trecerea forțată a unor elevi și studenți din mediul fizic în cel virtual. Acest tip de educație online nu se încadrează în normele globale, didactice, dacă ne uităm la modul improvizat și temporar în care a fost organizat. De aceea probabil că a întâmpinat și multe obstacole.

De ce online?

Educația în mediul virtual înseamnă mai mult decât învățatul în fața unui calculator unde lipsește prezența fizică, reală și comunitatea dintr-o clasă sau dintr-un campus obișnuit. Aceasta este o structură gândită și organizată pentru un anumit tip de elev sau student. Fiecare om are un mod diferit de a învăța. Unii învață mai bine în comunitate, unde pot interacționa, alții acasă, singuri, cu ei și liniștea cărților.

Însă elevul, studentul, angajatul online sunt persoane cu trăsături deosebite. Poate fi vorba despre un părinte cu copii mici și slujbă cu normă întreagă, care noaptea stă și învață pentru a putea să avanseze în carieră, sau cel ai căror copii au crescut și s-au mutat la casa lor, care abia acum își poate urma un vis din tinerețe. Sau copilul școlit acasă de părinți. Tot așa, soldatul trimis în campanie, care își face timp printre pericole să învețe sau să se perfecționeze într-o anume profesie, va prefera mediul virtual. Iubitorii de călătorii și drumeții, care nu părăsesc nevoia de studiu și lectura, studentul care lucrează cu normă întreagă pentru a-și putea achita școlarizarea sau tinerii care sunt atrași de experiența învățatului la distanță. Pentru toți aceștia, *online* înseamnă libertate și flexibilitate. Mulți vor spune poate că studentul cu normă întreagă prezent în sala de cursuri este singurul angajat cu adevărat în efortul academic, dar realitatea este alta. Până la urmă, atmosfera de studiu și pasiunea de a învăța sunt focuri pe care doar

singuri le întreținem.

Cum arată adevărata educație online?

Într-un mediu cu experiență în educația online, precum cel din țările occidentale, ea are o structură și un mod de operare bine puse la punct. Lucrând în mediul academic din SUA, am văzut că baza acestei educații se stabilește pe o platformă interactivă, gândită special pentru educația virtuală, de tipul Canvas, Moodle sau Blackboard. Scheletul acestor platforme permite accesarea de către student a anunțurilor săptămânale postate de profesori, a notelor, a informațiilor necesare învățării (precum video/PDF/cărți electronice/articole și biblioteci cu resurse nenumărate ale universității la care învață), a structurilor ce permit mesaje între studenți și profesori, forumuri de discuție etc.

Atât studenții, cât și profesorii sunt atent supravegheați în activitatea și interacțiunile lor, în așa fel încât să se faciliteze buna relaționare și învățare, precum și să se descurajeze neînțelegerile de orice fel. Există anunțuri pe care studenții le primesc de obicei săptămânal. Mesajele trimise profesorilor trebuie să primească răspuns într-un anumit interval de timp, la fel ca și acordarea notelor, totul fiind planificat cu mare atenție, până la cel mai mic detaliu, existând proceduri pentru aproape oricare situație. Sunt create sisteme pentru studenții care au nevoie de consultanță psihologică, pentru cei cu dizabilități, pentru cei ce se află în misiuni active ale armatei etc.

De asemenea, fiecare profesor are un colectiv de susținere format din mai mulți colegi care acționează ca mentori și ajutoare în medierea disensiunilor sau chiar conflictelor. În general, secția online a acestor universități are propria structură ierarhică și este separată de cea rezidențială, lucru ce ajută la organizarea mai eficientă și la o mai buna mobilizare pentru desfășurarea activităților sau crearea de noi programe.

În plus, studentul poate contacta profesorul prin mesaje, telefonic sau *via* Teams/Zoom/Skype, la anumite ore și în anumite zile. Examenele sunt gândite și ele astfel încât elevul să fie determinat să studieze, să caute răspunsurile, să gândească fiecare lucrare, discurs sau eseu. Se oferă de asemenea posibilitatea trecerii lucrărilor printr-un sistem de verificare antiplagiat. F*eedback*-ul este susținut de aceste platforme interactive care cresc reușita în educație.

Așadar, atunci când alegerea este făcută de student, nu dictată de o situație excepțională, educația online este una ce acordă șanse tuturor celor interesați să fie parte a sistemului educațional. Ea oferă libertate, flexibilitate (studentul putând alege de multe ori între cursuri live și cursuri pre filmate), șanse la o educație pentru cei defavorizați, sprijin și diversitate în procesul de educație. Școala/universitatea online este construită pentru a integra cât mai multe categorii profesionale, etnice și socio-economice. Ea nu este gândită ca o înlocuire a clasei tradiționale, ci ca o extensie a acesteia. Accesul la educație este dorit din ce în ce mai mult peste tot în lume. Mediul

virtual oferă soluții noi celor interesați de educație.

Pentru unii, această modalitate de completare a instrucției intelectuale poate fi singura la care au acces, alții vor fi atrași de flexibilitatea oferită de aceasta. Vor rămâne cu siguranța o mare parte de adepți ai învățământului clasic sau hibrid. Dar lucrul cel mai important de reținut este că mediul academic virtual este prezent pentru că este necesar, cerut de studenți și profesori deopotrivă și nu vine ca o amenințare la adresa educației tradiționale, ci mai degrabă ca un adjuvant, o completare a sistemului clasic.

Am fost prezentă în acest mediu nu doar ca dascăl, ci și ca student. Pot spune, deci, că în comparație cu multe dintre cursurile la care am participat *in corpore*, mediul virtual oferă exact ceea ce caută studentul: fie o interacțiune sporită cu profesorii și colegii prin forumuri de discuție și întâlniri pe platforme video, fie o interacțiune minimă și o concentrare sporită asupra reținerii informațiilor. Această flexibilitate este una mult mai eficientă decât posibilitățile limitate din mediul fizic, unde studentul nu poate alege sau adapta actul educațional la nevoi sau preferințe. Această adaptabilitate la stilul de a învăța duce, din punctul meu de vedere, la o mai bună reținere a informațiilor pe termen lung. O prezență fizică în clasă, undeva în banca din spate, cu o revistă sau un telefon în mână, într-un mediu fizic, nu ajută elevul nici cu adaos de informații, nici din punctul de vedere al formării sale morale. De asemenea, un profesor din mediul fizic care citește studenților *mot-a-mot* dintr-o carte ce ar fi putut fi citită și acasă de către aceștia, fără să adauge vreo noutate la procesul educațional, nu este de niciun ajutor nimănui. Procesul de învățare se produce doar când există voință și colaborare între profesori și studenți. Iar în ceea ce privește plagiatul, cum spuneam, mediul virtual este construit în așa fel încât acest lucru să fie mult mai dificil de realizat decât în mediul fizic.

Elevul și studentul

Trebuie să precizez că nu am experiență cu educația în mediul virtual în ceea ce privește copiii de vârste mici. Aici, cred că socializarea și interacțiunea cu alți copii este importantă. Cu toate acestea, în SUA, unde mișcarea *homeschooling* (școlitul acasă) este la fel de acceptată ca și cea din instituțiile de stat sau cele private, educația virtuală poate veni în ajutor în procesul de învățământ. În sistemul „școlitului” acasă, interacțiunea dintre copii este în general dată de participarea la diferite sporturi, lecții muzicale sau alte activități de acest tip. Așadar, o programă și o predare online pentru câteva ore pe zi cu ajutorul unuia dintre părinți, urmate de socializarea în alte medii decât cele ale școlilor fizice, pot fi și ele benefice. Cel puțin în SUA, marile universități caută mereu să adauge în rândul studenților proprii absolvenți ai sistemului *homeschool*, pentru că, în general, acești absolvenți rețin mai bine informațiile și au rezultate mai bune, având în vedere că părinții cunosc stilul de învățare al propriilor copii și se ocupă exclusiv de nevoile lor. Aici vedem din nou ce importantă este flexibilitatea și adaptarea stilului de învățat la nevoile individuale. Putem vorbi și despre

cât de benefică este această flexibilitate și pentru acei oameni cu probleme de învățare, precum dislexia sau discalculia, unde personalizarea experienței educaționale este cu atât mai importantă.

Diferența pe piața muncii

În SUA nu am întâlnit diferențe de calitate între educația online și cea fizică sau diferențe legate de felul în care sunt privite aceste diplome. Bineînțeles, există cursuri cu diferite cerințe, prețuri, așteptări și rezultate, ca și în cazul educației în mediul fizic. În general însă, în mediul virtual, sistemul este atât de bine pus la punct încât importantă este diploma, uneori universitatea – dar nu neapărat mediul (fizic sau virtual) în care a fost obținută. De fapt, pe CV nu se specifică de cele mai multe ori mediul în care a fost desfășurată activitatea educațională.

Pentru aceia care își doresc o experiență de colegiu completă, în campus și cu participare la cluburi și alte activități studențești, atunci diferența se va simți în sentimentul de independență, maturitate și interacțiune umană pe care-l experimentează studentul. Acest lucru însă nu se traduce la fel în România, unde campusul universitar nu este la fel de dezvoltat și nu reprezintă un simbol al independenței precum în SUA. Cele două spații culturale, cel român și cel american, sunt foarte diferite.

Spațiul românesc

Prin urmare, o introducere a acestui stil online de educație în România, cu toate cele necesare precizate mai sus, ar putea fi foarte favorabil și cu rezultate neașteptat de bune atât în ceea ce privește reținerea informațiilor pe termen lung, cât și formarea studentului ca adult responsabil. De asemenea, ne putem aștepta la rezultate foarte bune și în calitatea actului educațional. Bineînțeles, trebuie pusă la punct o infrastructură robustă pentru a putea adapta acest sistem la spațiul românesc. Din acest motiv (și din multe altele), de preferat ar fi ca această intrare pe piața educației online să fie făcută de sectorul privat. Statul, în general, nu este privit ca un bun administrator, nici financiar, nici al sistemului educațional, cel puțin nu în momentul de față.

Concluzie

Cred că viitorul este, cel mai probabil, unul hibrid, pentru că fiecare om este diferit, iar unii se descurcă mai bine într-un mediu decât în celălalt. Unii vor dori ca educația să vină „la pachet” cu experiența universitară reala, iar alții vor prefera mediul virtual. Faptul că acum avem acces și la mediul virtual este un lucru bun pentru procesul educațional, care primește de aici înainte îmbunătățiri și completări surprinzătoare. Trebuie să ne bucure acest lucru. Până la urmă, educația este vitală, iar extinderea și îmbogățirea experienței educaționale este de dorit și încurajat.

Imagine: *Unsplash*